

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛЬНОЇ ПОСТАВИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ОСНОВІ ВЗАЄМОДІЇ ЇХ ФІЗИЧНОГО І ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті представлено авторську педагогічну технологію формування правильної постави дітей молодшого шкільного віку на основі взаємодії їх фізичного і інтелектуального розвитку. Концепція побудови даної технології полягає у підвищенні ефективності управління руховою і пізнавальною функціями організму дитини в процесі їх цілеспрямованого формування та підтримання правильної постави. Цілеспрямованість є системоутворюючим компонентом моделі й обумовлює розробку ієрархічно побудованої педагогічної технології формування правильної постави.

Ключові слова: *постава, педагогічна технологія, фізичний розвиток, інтелектуальний розвиток, концепція, принципи, методи.*

Постановка проблеми. Несприятливі демографічні процеси в нашому суспільстві супроводжуються різким погіршенням стану здоров'я дітей і підлітків. За даними Міністерства Охорони здоров'я, поширеність захворювань дітей усіх вікових груп за останні п'ятнадцять років значно виросла. Наукові дослідження обґрунтовують значний вплив на стан здоров'я дітей навантажень, що спостерігаються в шкільному віці [1, 3, 5, 6].

Аналіз спеціальної літератури показує, що одним із перспективних і найбільш ефективних напрямків практичного вирішення завдань фізичного розвитку організму та збереження здоров'я учнівської молоді є удосконалення традиційних методик, технологій, засобів, форм і методів роботи, спрямованої на формування та збереження морального та фізичного здоров'я підростаючого покоління [1, 2, 3, 5, 6].

Формування правильної постави, попередження виникнення дефектів – одне з найважливіших завдань фізичного виховання. Правильна постава важлива не лише з естетичного погляду, а й з фізіологічного: створюючи найкращі умови для діяльності всього організму, вона забезпечує раціональне положення і нормальну діяльність внутрішніх органів, сприяє найменшим витратам енергії, підвищує працездатність (Ветличенко В.К., 2000, Селуянов В.Н., 2001; Петрович В.В., 2007).

З'ясування значення цілеспрямованого формування постави дітей молодшого шкільного віку для підвищення ефективності занять фізичними вправами та збереження їх здоров'я – важлива задача сьогодення. Проблема полягає в тому, що в практиці фізичного виховання школярів часто недооцінюється значення правильної постави для ефективного виконання фізичних вправ, а методи цілеспрямованого формування і підтримки її протягом тривалого періоду не зовсім зрозумілі і не завжди регулярно застосовуються в системі фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що чимало фахівців (Потапчук А.А., 2001; Кашуба В.О., 2002; Носова Н.Л., 2005; Адель Бен Ларбі Бенжедду, 2007; Петрович В.В., 2010; Воеділова О.М., 2014) вивчали проблеми профілактики та корекції порушень постави школярів. У практиці усунення, профілактики порушень постави існує велика кількість технологій, програм, методик, методичних прийомів використання фізичних вправ.

Водночас, багато питань, які стосуються профілактики та корекції порушень постави молодших школярів з урахуванням свідомого ставлення до власної постави, потребують додаткового розв'язання. Зокрема, у практиці фізичного виховання не знайшла наукового обґрунтування методика корекції порушень постави дітей молодшого шкільного віку за допомогою активізації, як рухової, так і пізнавальної сфери дітей, що й визначило вибір напрямку нашого дослідження.

Вищезазначене дає підставу констатувати актуальність обраної теми дослідження, яка зумовлена з одного боку гострою проблемою здоров'я школярів, а з іншого – необхідністю пошуку ефективного застосування і її розв'язання, що має безумовно теоретичне і практичне значення для вдосконалення системи фізичного виховання учнівської молоді.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування проблеми цілеспрямованого формування правильної постави дітей молодшого шкільного віку та розробка педагогічної технології, для вирішення даної проблеми, на основі активізації рухової та пізнавальної функцій організму дитини.

Виклад основного матеріалу дослідження. В даний час в питанні формування постави дітей молодшого шкільного віку спостерігається проблемна ситуація. Яка визначається прагненням вчителів фізичної культури до цілеспрямованого формування та підтримання постави дітей молодшого шкільного віку, протягом тривалого періоду, за рахунок використання різноманітних фізичних вправ, і, недооцінкою ними взаємозумовленості і взаємозв'язку розвитку рухової і пізнавальної функцій у системі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку [4]. Це обумовлює необхідність перетворень у вирішенні даного питання на основі створення нової інтегральної технології, що відображає єдність рухового та інтелектуального компонента діяльності дітей молодшого шкільного віку (рис. 1).

Концепція побудови педагогічної технології формування постави дітей молодшого шкільного віку полягає у підвищенні ефективності управління руховою і пізнавальною функціями організму дитини в процесі їх цілеспрямованого формування та підтримання правильної постави.

Цілеспрямованість є системоутворюючим компонентом моделі й обумовлює розробку ієрархічно побудованої педагогічної технології формування правильної постави, що забезпечує покращення постави дітей молодшого шкільного віку.

Провідною ідеєю даної концепції є взаємозв'язок і взаємообумовленість фізичного і інтелектуального розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Вона спирається на положення єдності розумового і фізичного розвитку, теорії діяльності, системного підходу, дидактики та діалектичної розробки моделей спеціально організованого навчально-виховного процесу з пошуком конкретної відповіді як, якими засобами й способами організувати діяльність дітей молодшого шкільного віку в напрямку формування постави.

Розроблена нами педагогічна технологія базується на *концептуальних положеннях*:

- становлення існуючих взаємозв'язків і взаємообумовленостей розумових процесів з різними видами рухової діяльності;
- забезпечення індивідуального підходу, для досягнення якісного перетворення рухового і розумового потенціалу дітей молодшого шкільного віку;
- формування особистісно-орієнтованої культури поведінки дітей молодшого шкільного віку, що забезпечує розвиток і вдосконалення їх провідних морально-вольових та моральних якостей; творчого осмислення рухових завдань.

Змістовна реалізація кожного компонента рухової та інтелектуальної діяльності у взаємозв'язку одна з іншою забезпечить досягнення запланованого результату – сформованість правильної постави.

Розроблена нами технологія відповідає *системному підходу* у дидактиці. Вона доповнює знання про особливості організації навчально-виховного процесу у напрямку формування правильної постави дітей молодшого шкільного віку засобами фізичних вправ, як окремого компоненту, і розширює уявлення про нові, більш глибокі зв'язки між компонентами рухової і інтелектуальної діяльності дітей молодшого шкільного віку. Розуміння цих зв'язків дозволяє будувати педагогічні технології навчання з метою покращення постави дітей молодшого шкільного віку, компоненти якої, взаємодіючи в умовах практичної реалізації, забезпечують одержання ефективних якісних результатів щодо формування правильної постави.

Педагогічний процес у фізичному вихованні школярів, реалізований на основі *діяльнісного, особистісно-орієнтованого* підходу зумовлює використання методів, спрямованих на активізацію розумової діяльності (метод створення проблемних ситуацій, розвиваючого навчання, поетапного формування розумових і рухових дій, виконання науково-дослідницьких завдань), рефлексію власних рухових дій дітьми молодшого шкільного віку.

Діяльнісний підхід передбачає переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі; зміщення акценту з накопичування кількості знань, умінь і навичок на формування й розвиток у дітей молодшого шкільного віку здатності практично діяти, творчо вирішувати конкретні педагогічні ситуації та різноманітні задачі з фізичної культури (в нашому випадку – вміння підбирати необхідні вправи для формування, профілактики та корекції постави упродовж всього життя, спроможність самостійно діагностувати стан постави).

Керівними положеннями до реалізації даної технології формування постави дітей молодшого шкільного віку є *принципи*: гуманізму; єдності навчання – дослідження – діяльності; активності; співробітництва і співтворчості; саморозвитку; індивідуалізації.

Успішність функціонування педагогічної технології формування правильної постави дітей молодшого шкільного віку визначається сукупністю наступних *організаційно-методичних умов*:

- реалізація особистісно орієнтованого, діяльнісного підходу в процесі фізичного виховання, орієнтованого на забезпечення єдності інтелектуальної та рухової діяльності;
- застосування системи педагогічних впливів, загальнорозвиваючих і спеціальних вправ з чіткою цільовою установкою на сформованість правильної постави;
- формулювання конкретних, особистісно-орієнтованих, поступово ускладнюючих завдань, які активізують розумову діяльність;

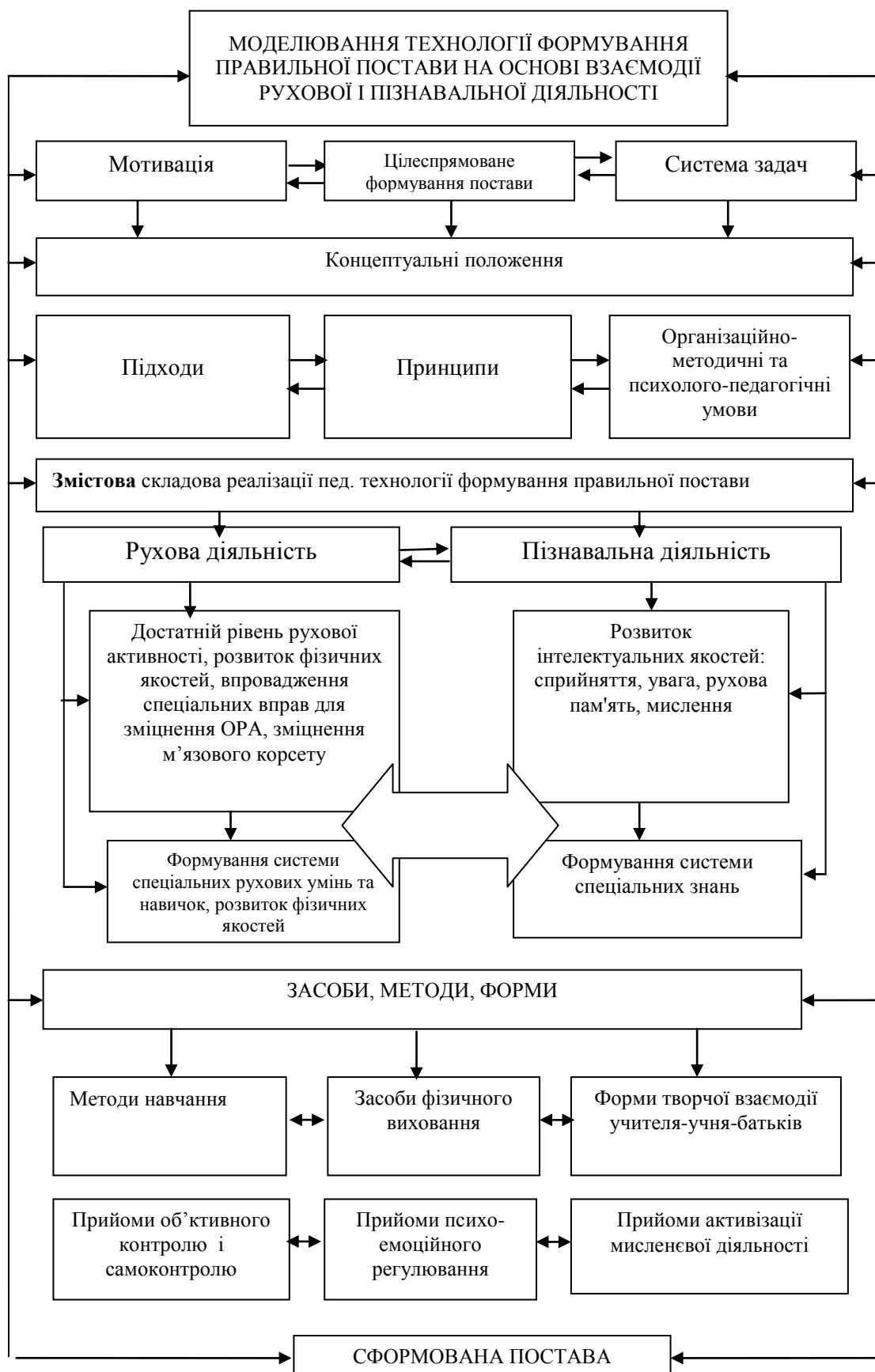

Рис. 1. Педагогічна технологія формування правильної постви дітей молодшого шкільного віку

- включення в педагогічний процес з фізичної культури дітей молодшого шкільного віку методів навчання, спрямованих на активізацію розумової діяльності;
- здійснення своєчасної корекції процесу розвитку провідних компонентів рухової і пізнавальної діяльності дітей молодшого шкільного віку;
- організація творчої взаємодії учителя фізичної культури, учнів молодших класів і їх батьків в процесі фізичного виховання)(рис.2).

Провідними психолого-педагогічними умовами є:

- формування мотиваційної сфери в процесі свідомого ставлення до власної рухової діяльності та свідомого ставлення до формування правильної постави;
- прийняття учнями молодших класів відповідальності за свою підготовку, самоаналіз, саморозвиток;
- діяльнісного формування культури здоров'я.

Рис. 2. Системний підхід до організації процесу формування постави у дітей молодшого шкільного віку

Висновок. Встановлено, що цілеспрямоване формування правильної постави дозволяє підвищити ефективність занять фізичними вправами і, віддалено, результат занять фізичною культурою в цілому, рівень працездатності і здоров'я учнів. Розроблено педагогічну технологію формування правильної постави дітей молодшого шкільного віку на основі взаємодії їх фізичного і інтелектуального розвитку, яка потребує уточнення інтегрованих педагогічних впливів, впровадження в практику та перевірки ефективності.

Використані джерела

1. Бубела О.Ю. Оптимізація процесу формування постави у дітей молодшого шкільного віку з використанням комп'ютерних технологій : Дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / Бубела О.Ю. – Львівський держ. ін-т фізичної культури. – Л., 2002. – 196 с.
2. Воеділова О.М. Вплив занять художньою гімнастикою на формування стадо динамічної стійкості та постави як критеріїв здоров'я дівчаток молодшого шкільного віку / О.М. Воеділова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 118. Т.2. Серія : педагогічні науки, фізичне виховання та спорт. – Чернігів : ЧНПУ, 2014. – № 118. – С. 46–49.

3. Дубогай О.Д. Профілактика та корекція порушень постави і ступнів / Дубогай О.Д. – Луцьк: Надстир'я, 1995. – 29 с.
4. Костюшина Л.И. Педагогическая концепция обеспечения согласованности двигательной и интеллектуальной деятельности в процессе спортивной подготовки : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Костюшина Л.И. ; ФГБОУ ВПО "Поволжская государственная академия физической культуры, спорта и туризма". – Набережные Челны, 2012. – 60 с.
5. Лисенко Л.Л. Технологія оздоровлення дітей молодшого шкільного віку на основі впровадження дихальних вправ у систему фізичного виховання в загальноосвітній школі [Текст] / Л.Л. Лисенко, М.М. Огієнко А.М. Заровна // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 14 : збірник наукових праць / За ред. О.В. Тимошенка. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – С. 132-136.
6. Петрович В.В. Корекція сагітального профілю постави дітей молодшого шкільного віку засобами фітбол-гімнастики : автореф. дис... канд. наук з фіз вих та спорту: 24.00.02 / Петрович В.В. Львівський держ. ін-т фізичної культури – Львів, 2010. – 18 с.

Vitchenko O., Lysenko L., Voedilova O.

PEDAGOGICAL TECHNOLOGY OF CORRECT POSTURE FORMING OF PRIMARY SCHOOL-AGED CHILDREN BASED ON THE COOPERATION OF THEIR PHYSICAL AND INTELLECTUAL DEVELOPMENT

The aim of the research are the theoretical ground of the problem of purposeful forming of correct posture of primary school-aged children and pedagogical technology development, to solve this problem based on the activation of child's organism physical activity and cognitive functions.

Pedagogical technology of correct posture forming of primary school-aged children is worked out on the base of cooperation of their physical and intellectual development. Conception of this technology development is what the increase of management efficiency of the child's organism physical activity and cognitive functions in the process of their purposeful forming and maintenance the correct posture. Purposefulness is the systemically-important component of model and determines development of the hierarchically built pedagogical technology of correct posture forming. It provides the posture improvement of primary school-aged children. The technology answers approach of the systems in a didactics and includes for itself such structural elements: conceptual positions, forms, methods, approaches and facilities of studies, principles of realization, semantic component.

Leading positions of the pedagogical technology realization of forming correct posture of primary school-aged children based on cooperation their physical and intellectual development, principle of the humanism; integration of studies – research – activity; the activity; collaboration and co-creation; self-development; individualization.

Key words: *posture, pedagogical technology, physical development, intellectual development, conception, principles, methods.*

Стаття надійшла до редакції 10.09.2015 р.